

„POLSKA – NIEMCY – UKRAINA W EUROPIE”

– wywiad z **prof. dr. hab. Włodzimierzem Bonusiakiem, rektorem Uniwersytetu Rzeszowskiego, współorganizatorem konferencji międzynarodowych „Polska – Niemcy – Ukraina w Europie” (1995–2008)**

Jak powstał pomysł zainicjowania i realizacji powyższego cyklu konferencji? Dlaczego ze strony polskiej były one organizowane przez Uniwersytet Rzeszowski?

Pomysł zrodził się w środowisku krakowskim a jego „ojcami” byli prof. Jerzy Wyrozumski i prof. Erhard Cziomer. Było to krótko po zorganizowaniu przez ówczesną WSP w Rzeszowie konferencji „Galicja i jej dziedzictwo”. Brali w niej udział naukowcy z kilku krajów europejskich oraz z Izraela i Stanów Zjednoczonych. Konferencja, której dorobek został opublikowany w czterech tomach, zyskała spore uznanie uczestników, a WSP wykazała się umiejętnością organizowania imprez międzynarodowych. W tym pozytywnym klimacie środowisko krakowskie zaproponowało ówczesnemu rektorowi WSP prof. dr. hab. Kazimierzowi Z. Sowie zorganizowanie konferencji „Polska – Niemcy – Ukraina w Europie”. Rektor polecił mi, jako dziekanowi Wydziału Socjologiczno-Historycznego, organizację tej konferencji. W maju 1995 r. odbyła się więc w Rzeszowie konferencja na temat: „Polska – Niemcy – Ukraina w Europie: uwarunkowania, założenia i przesłanki wzajemnej współpracy”.

Uczestnicy konferencji ocenili ją pozytywnie i doszli do wniosku, że należy ją kontynuować. W 1996 r. zostałem rektorem WSP w Rzeszowie i w związku z powyższym, podjąłem się obowiązku wydawania dorobku konferencji. Zostało to zaakceptowane przez partnerów zagranicznych. Odtąd konferencje odbywały się corocz-

nie, a ich gospodarzami byli kolejno: Akademia Europejska w Bocholt (Niemcy), Uniwersytet im I. Franki we Lwowie (Ukraina) i WSP w Rzeszowie (Uniwersytet Rzeszowski od 2001 r.). Jedną konferencję na Ukrainie wspólnie zorganizowali Uniwersytet Lwowski i Uniwersytet w Czerniowcach. W 2007 r. strona niemiecka zorganizowała konferencję w Debreczynie (Węgry) i zaprosiła na nią, poza stałymi uczestnikami, także naukowców z Węgier, Bułgarii i Rumunii. Konferencja w Debreczynie została zorganizowana przy pomocy Free Youth Centre (Vidin, Bułgaria), Central de Asistentia Rural (Timisoara, Rumunia) i ÉLETFA Segítő Szolgálat Egyesület (Debrecen, Węgry). W 2008 r. kolejna konferencja odbyła się w Polsce, a jej organizatorem był Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Jak dobrano partnerów na Ukrainie i w Niemczech?

Od pierwszej konferencji jej współorganizatorem ze strony ukraińskiej stał się Fakultet (Wydział) Historii Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie. Jego dziekan (prof. dr hab. Roman Szust) dobierał uczestników ze strony ukraińskiej, korzystając jednak dość często z naukowców, z którymi WSP w Rzeszowie współpracowała w badaniach naukowych. Oprócz naukowców ze Lwowa w konferencjach ze strony ukraińskiej brali więc udział pracownicy Narodowego Uniwersytetu im. Jurija Fedkowicza w Czerniowcach, Ukraińskiej Akademii Nauk z Kijowa i Uniwersytetu Pedagogicznego w Tarnopolu. Wśród polskich naukowców dominowali pracownicy Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie oraz WSP (Uniwersytetu) w Rzeszowie. Obok nich w konferencjach uczestniczyli również naukowcy z Uniwersytetu Wrocławskiego, Opolskiego i Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Stronę niemiecką reprezentowali głównie pracownicy Akademii Europejskiej w Bocholt oraz Wolnego Uniwersytetu w Berlinie. Początkowo doбором uczestników ze strony niemieckiej zajmował się prof. dr Dieter Bingen (Instytut Studiów Wschodnich i Międzynarodowych w Kolonii), a po objęciu przez niego funkcji dyrektora Instytutu Polskiego w Darmstadt, funkcję tę pełni dr Ragnar Leunig (Akademia Europejska w Bocholt).

Główny temat konferencji „Polska – Niemcy – Ukraina w Europie” był omawiany i analizowany corocznie przy uwzględnianiu zmieniającej się sytuacji międzynarodowej, szczególnie w krajach, które współorganizowały konferencje. Stąd każda z kolejnych konferencji zajmowała się odmienną problematyką. W 1996 r. tematyka obrad dotyczyła doświadczeń z transformacji i współpracy, w 1997 r. modelu dla euroregionów Środkowowschodniej Europy, w 1998 r. obradowano pod hasłem jak wychowywać dla Europy, w 1999 r. omawiano narodowe identyfikacje i europejskie integracje w przededniu XXI w. Wszystkie materiały z tych konferencji ukazywały się drukiem w wydawnictwie WSP w Rzeszowie. Na kolejnych konferencjach zajmowano się szansami Polski i Ukrainy na wejście tych krajów do Unii Europejskiej, stosunkiem do Rosji, problematyką bezpieczeństwa europejskiego, skutkami wejścia Polski do wspólnot europejskich, „pomarańczo-

wą rewolucją” na Ukrainie. Wejście Rumunii i Bułgarii w skład Unii Europejskiej zaowocowało wspomnianą już konferencją w Debreczynie, podczas której „stali uczestnicy” dzielili się swymi doświadczeniami z wpływu na świadomość społeczną przynależności do Wspólnot Europejskich.

Dorobek konferencji które odbywały się w XXI w. publikowała strona ukraińska (dwa tomy) i niemiecka (jeden tom). Publikacje wydawane w Polsce i na Ukrainie redagował komitet w składzie: Włodzimierz Bonusiak, Erhard Cziomer, Ragnar Leunig, Roman Szust. Publikację z konferencji w Debreczynie redagował Ragnar Leunig (zob. załącznik 1). W 2008 r. konferencja obradowała w Polsce (Iwonicz-Zdrój), a przedmiotem jej obrad był problem: „Europa w okresie przemian oraz nowych wyzwań w zakresie bezpieczeństwa i współpracy”. Dorobek tej konferencji zostanie opublikowany przez Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Co wyznaczało tematykę konferencji? Czy wybiegała ona poza sztywne ramy konferencji naukowych?

Celem konferencji oprócz prezentowania wyników badań naukowców z wymienionych krajów, było także przekazanie tych wyników młodzieży szkolnej i studenckiej. W związku z powyższym w konferencjach uczestniczyli studenci – głównie członkowie kół naukowych działających w uczelniach organizowano także, przy pomocy nauczycieli licealnych, lekcje pokazowe w szkołach, podczas których młodzież szkolna mogła się zapoznać się z uczestnikami konferencji oraz zaprezentować stan swej wiedzy związanej z tematyką konferencji. Starano się także zainteresować wynikami konferencji polityków, przesyłając publikacje pokonferencyjne do parlamentów, rządów i prezydentów państw organizatorów konferencji.

Czy konferencja będzie kontynuowana?

W trakcie ostatniej konferencji w 2008 r. prof. dr hab. Janusz Sawczuk z Uniwersytetu Opolskiego wystąpił z inicjatywą kontynuowania cyklicznych konferencji, zgłaszając gotowość przejęcia spraw organizacyjnych ze strony polskiej. Równocześnie zaproponował, by tematykę konferencji ukierunkować na problematykę wschodnią – zwracając szczególną uwagę na wzajemne stosunki między Unią Europejską jako całością oraz Polską i Niemcami a Rosją, Ukrainą i państwami postradzieckimi. Uczestnicy konferencji zaakceptowali tę propozycję, biorąc na siebie równocześnie obowiązek wyszukania partnerów – współorganizatorów przyszłych konferencji z każdego państwa.

Załącznik 1. Wykaz publikacji pokonferencyjnych „Polska – Niemcy – Ukraina w Europie”

Polska – Niemcy – Ukraina w Europie: uwarunkowania, założenia i przesłanki wzajemnej współpracy, Wydawnictwo WSP, Rzeszów 1996, s. 264 (materiały z konferencji naukowej, która odbyła się w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie w dniach 8–10 V 1995 r.).

Polska – Niemcy – Ukraina w Europie: doświadczenia z transformacji i współpracy, Wydawnictwo WSP, Rzeszów 1998, s. 153 (materiały z konferencji naukowej, która odbyła się w Państwowym Uniwersytecie im. I. Franki we Lwowie w dniach 12–14 IX 1996 r.).

Polska – Niemcy – Ukraina w Europie: model dla euroregionów środkowowschodniej Europy: jak wychowywać dla Europy, Wydawnictwo WSP, Rzeszów 1999, s. 295 (materiały z konferencji naukowych, które odbyły się w dniach 6–11 V 1997 r. w Akademii Europejskiej w Bocholt oraz w dniach 22–26 V 1998 r. w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie).

Polska – Niemcy – Ukraina w Europie: narodowe identyfikacje i europejskie integracje w przededniu XXI wieku, Wydawnictwo WSP, Rzeszów 2000, s. 230 (materiały z konferencji naukowej, która odbyła się w dniach 13–14 IX 1999 r. na Uniwersytecie Lwowskim).

Україна – Польща – Німеччина в Європі, Wyd. Lwowskijskij Nacjonalnyj Uniwersytet im. Iwana Franka, Lwiv 2004, s. 192 (Materiali VIII miznarodnoj naukowej konferenciji „Nacjonalna identycznist i europejska integracija Ukraina – Polska – Nimeczczina”, jaka widbuljsja 15–19 weres-nija 2003 r. w Lwiwskomu Nacjonalnemu Uniwersiteti imeni Iwana Franka).

Україна, Польща, Німеччина в Європі, Wyd. Lwowskijskij Nacjonalnyj Uniwersytet im. Iwana Franka, Lwiv 2007, s. 288.

Documentation Concluding Conference „European Identities”, April 25–April 27 2007 in Debrecen, Hungary, Wyd. Kolcesy Conference Centre 2008, s. 84.